

Anna-Maria Stenlund Berglund
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Tillsammans för barn och unga

HSN 418-2023

Sammanfattning

Det är välkänt att hälsofrämjande insatser riktade mot befolkningen förbättrar munhälsa hos en stor grupp av individer, är kostnadseffektivt och resulterar i ett minskat vårdbehov. Särskilt effektivt är kariesförebyggande insatser riktade mot barn och ungdomar. Sådana förbättrar barnens munhälsa och livskvalitet, minskar antal besök till tandvården, minskar frånvaro från skolan, sparar tandvårdens resurser och genererar en förbättrad munhälsa hos framtida vuxna.

Folktandvården Västerbotten har i jämförelse med många andra regioner ett begränsat utbud av utåtriktade hälsofrämjande insatser mot barn och ungdomar. Det har bland annat resulterat i att andelen kariesfria 19-åringar i Västerbotten är sämst i nationella jämförelser (bilaga 1). I Socialstyrelsens jämförelser är skillnaden mellan andelen kariesfria 19-åringar i Västerbotten cirka 20 procent sämre än riksgenomsnittet och ännu mer i förhållande till de bästa regionerna. Det är uppenbart att Västerbotten riskerar att bli en markör för sämre munhälsa inte bara i närtid utan även för lång tid framöver. Folktandvården Västerbotten har hämtat hem en väl beprövad och beforskad arbetssätt som sedan länge erbjuds 80 000 barn årligen i Västra Götaland (bilaga 2). Arbetssättet reducerar kariesförekomst hos barn och ungdomar och förbättrar därigenom munhälsa direkt och förebygger framtida sjukdomsutveckling. Insatsen handlar om kunskapsförmedling och fluoridtillägg i skolan. Folktandvården har tillsammans med skolorna, årskurs 4–9, i Vindelns kommun anpassat interventionen till region Västerbotten och kallar den Hälsa tillsammans. Idag är Hälsa tillsammans implementerat även i Robertsfors kommun och samarbete med skolor i Vilhelmina kommun är påbörjad våren 2023. Socialstyrelsens nationella riktlinjer för tandvården rekommenderar fluoridtillägg i skolan till barn i socio-ekonomiskt svaga områden, vilket skulle kunna genomföras genom implementering av Hälsa tillsammans. Vi föreslår att Folktandvården erhåller tillräckliga resurser för att möjliggöra fortsatt utveckling och implementering av Hälsa tillsammans i länets alla kommuner i samverkan med skolan. Detta i syfte att förbättra dagens och framtidens munhälsa samt för att minska det totala behovet av tandvård i Västerbotten.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden Uppmanar/föreslår att regionstyrelsen omfördelar resurser motsvarande 3, 2 miljoner kronor per år från den regelbundna ersättning för tandhälsoundersökningar av 20-23 åringar till förebyggande insatser i projektet Hälsa tillsammans.

Bedömda resultat och konsekvenser

Hälsa tillsammans är ett samarbete med skolan i Nära-vårdreformen. Ett resultat är ökad kunskap om munhälsa hos barn och ungdomar. Det nya arbetssättet avlastar tandklinikerna och sparar tandläkarresurser. Kunskapsförmedlingen idag sker i huvudsak i behandlingsstolen vilket har sämre effekt och tar stora tandvårdresurser i anspråk.

Hälsa tillsammans leder till kariesreduktion hos grupper i områden med såväl hög som låg kariesprevalens. En riskfaktor för kariesutveckling är socio-ekonomi, stor effekt förväntas därför i socio-ekonomiskt svaga områden. Arbetssättet medför färre besök till tandvården och ger högre närvaro i skolan.

Särskilt i tider av tandläkarbrist är det mycket viktigt att tandvården förmedlar kunskap framgångsrikt på andra arenor än det som sker i begränsad form på tandkliniken. I lägen där

tillgången till regelbunden undersökning minskar behövs kompensatoriska åtgärder vidtas som möjliggör nödvändig kunskapsförmedling på andra sätt. Arbetssättet leder till förbättrad munhälsa nu och i framtiden och minskar därmed efterfrågan på tandvård i jämförelse med utebliven intervention.

Resurser och finansiering

En kostnadsberäkning har gjorts där ekonomiska och kvalitativa nyttor på samhälls- och individnivå framgår (bilaga 3). Kostnadskalkyl baseras per klass och omfattar 18 785 barn och ungdomar vilka får tillgång till tandvården 2 gånger årligen för hälsobudskap och fluoridlackning. Vid full implementering i hela länet skulle det innebära en kostnad på 3,2 miljoner kronor per år. Hälsa tillsammans finansieras av en omfördelning av resurser då tandvården idag inte klarar att erbjuda regelbunden undersökning i samma täta frekvens som tidigare. Unga vuxna utan större tandvårdsbehov i ålder 20–23 år erbjuds inte längre regelbunden undersökning på grund av resursbrist och ersättningen för detta är outnyttjat och kan i stället användas till folkhälsoarbete för barn och ungdomar.

Jämställdhet

Ingen uppgift

Beredningsansvariga

- Anna-Maria Stenlund Berglund, områdeschef tandvård
- Karin Sunnegårdh Grönberg, strateg
- Petra Gunneriusson, controller
-

Beslutsunderlag

- Bilaga 1 Socialstyrelsens data 2022-5-7906 tabeller
- Bilaga 2 Forskningsstudie från Västra Götaland
- Bilaga 3 Kostnadsberäkning och nyttor för Hälsa tillsammans i Västerbotten

Beslutet expedieras till

Vilken/vilka funktioner, enheter ska beslutet skickas till?